

Landslægeembedet

Landslægeembedets vejledning nr. 7/2023 om kighostevaccination til gravide

Til alle sundhedspersoner, som håndterer vaccination af gravide mod kighoste
Udgivet den 9. 10. 2023

Indhold

Formålet med vejledningen	2
Baggrund for kighostevaccination af gravide.....	2
Formålet med kighostevaccination af gravide.....	2
Hvem er omfattet af denne vejledning.....	2
Ledelsens ansvar	2
Jordemorens, lægens eller anden sundhedspersons ansvar.....	2
Tidspunkt for kighostevaccination af gravide	3
Om vaccination mod kighoste	3
Bivirkninger	4
Senere vaccination af barnet	4
Journalføring.....	4
Relevante kilder	4
Ikrafttræden	4

Formålet med vejledningen

Denne vejledning skal informere om samt tydeliggøre, hvilke retningslinjer og krav, der stilles til kighostevaccination af gravide.

Baggrund for kighostevaccination af gravide

Kighoste er en meget smitsom sygdom, der kan være alvorlig og potentielt livstruende hos helt små børn, særligt inden de selv er gamle nok til at blive vaccineret mod kighoste ved tremånedersalderen. De fleste børn under seksmånedersalderen får brug for indlæggelse, hvis de får kighoste (pertussis), men det er heldigvis sjældent, at der opstår alvorlige komplikationer og endnu sjældnere, at der optræder dødsfald.

Formålet med kighostevaccination af gravide

Kighostevaccination af gravide er sikker både for mor og barn, og medfører beskyttelse af spædbarnet mod kighoste i de første levemåneder. Kighostevaccinationen sikrer høje antistofniveauer hos den gravide som overføres til fosteret. Landslægeembedet anbefaler derfor, at gravide bliver vaccineret mod kighoste i andet eller tredje trimester af graviditeten.

Hvem er omfattet af denne vejledning

Vejledningen gælder alle jordemødre, læger og andre sundhedspersoner, som varetager kighostevaccination af gravide.

Ledelsens ansvar

Sundhedsledelsen har ansvar for, at vaccination mod kighoste tilbydes alle gravide og håndtering af dette lever op til love og regler på området.

Dette omfatter følgende:

- At, der er en læge, som har det overordnede ansvar for vaccinationen.
- At personalet, som vaccinerer, er oplært i at vaccinere mod kighoste samt er bekendt med indholdet i denne vejledning og følger den.
- At der er udarbejdet retningslinjer for vaccinationsprogrammet, ansvarsforhold og rammedelegation.
- At der er udarbejdet de nødvendige konkrete instrukser vedrørende vaccination mod kighoste, som er i overensstemmelse med denne vejledning.

Jordemoderens, lægens eller anden sundhedspersons ansvar

Ansvaret for vaccination påhviler en læge, som i henhold til lægeloven for Grønland har tilladelse til selvstændigt virke som læge, eller en anden person, der arbejder på lægens ansvar (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed). Det skal altid være helt klart, hvem jordemoderen eller en anden sundhedsperson refererer til, som der skal kunne rettes henvendelse til i tvivlstilfælde om kontraindikationer og håndtering af akutte bivirkninger

Det er jordemoderen, lægen eller anden sundhedsperson, som varetager kontrol af gravide, der har ansvar for, at den nødvendige information om vaccination mod kighoste samt fordele og risici forelægges den gravide. Ligeledes har læger og jordemødre eller anden sundhedsperson, som vaccinerer gravide, pligt til at følge denne vejledning samt læse produktresuméet for vaccinen (Boostrix eller Triaxis) for at kunne være opmærksomme på eventuelle bivirkninger.

Tidspunkt for kighostevaccination af gravide

Gravide bør vaccineres i 2. eller 3. trimester. Vaccination bør planlægges til at blive udført i forbindelse med planmæssig kontrol hos jordemoderen eller anden sundhedsfaglig person der har fået opgaven delegeret. Det vil herudover også være muligt for den gravide at henvende sig på den lokale sundhedsenhed for at blive vaccineret. Vaccination mod kighoste anbefales indtil én uge før forventet fødsel, da man herefter forventeligt ikke opnår en beskyttende effekt hos det nyfødte spædbarn.

Der bør der følges op på gravide, som skal føde i en anden by end deres hjemby, umiddelbart efter ankomst til fødestedet tre uger før termin, om de er blevet vaccineret. Hvis ikke de er vaccineret, bør de tilbydes vaccination hurtigst muligt efter ankomst til fødestedet.

Ved flerfoldsgraviditeter eller gravide, som af anden årsag er i risiko for at føde for tidligt, kan den gravide blive vaccineret tidligere i graviditeten ned til fulde 16 graviditetsuger.

Det anbefales, at kvinder bliver vaccineret mod kighoste ved hver graviditet, for at sikre at flest mulige antistoffer overføres til barnet inden fødslen.

Hvis den gravide forud for kighostevaccinationen har haft verificeret kighoste, anbefales det fortsat at tilbyde den gravide en vaccination.

Om vaccination mod kighoste

Vaccination mod kighoste gives som en tre-komponent vaccine (Boostrix eller Triaxis), der også beskytter mod difteri (strubehoste) og tetanus (stivkrampe).

Vaccinen gives som et enkelt stik intramuskulært i overarmen. Det anbefalede injektionssted er midt på den store skuldermuskel (musculus deltoideus), hvor den er tykkest. Vaccinedosis er 0,5 ml.

Der forefindes betydelig evidens for kighostevaccination til gravide, som viser, at vaccinationen er sikker for både den gravide og fosteret. Desuden er der bred erfaring fra udlandet med at vaccinere gravide mod kighoste, hvor den beskyttende effekt mod kighoste i de første måneder efter fødslen er fundet at ligge mellem 40-90 %.

Bivirkninger

De mest almindelige bivirkninger i forbindelse med kighostevaccination er kortvarende og milde som hovedpine, smerte/rødme/hævelse ved indstikssted samt utilpashed og feber. Risikoen for alvorlige bivirkninger er meget lille. Disse reaktioner opstår som regel inden for 48 timer efter vaccination. For øvrige rapporterede bivirkninger henvises til de godkendte produktresuméer for Boostrix eller Triaxis.

Senere vaccination af barnet

Selvom moderen er vaccineret mod kighoste under graviditeten, skal barnet stadig selv vaccineres mod kighoste som en del af børnevaccinationsprogrammet. Barnet vaccineres første gang, når det er tre måneder gammelt, og herefter ved fem og 12-måneders alderen. Det er vigtigt, at barnet vaccineres til tiden, så barnet er bedst muligt beskyttet mod kighoste.

Journalføring

Sundhedspersoner har i medfør af lovgivningen pligt til at journalføre alle planlagte og udførte vaccinationer samt information herom.

Reglerne for journalføring er nærmere beskrevet i Landslægeembedets vejledning om dokumentation af sundhedsfaglige ydelser.

Relevante kilder

[Kighostevaccination til gravide - Sundhedsstyrelsen](#)

Ikrafttræden

Denne vejledning træder i kraft den 9. oktober 2023.

Landslægeembedet, den 19. september 2023

Henrik L. Hansen / Louise L. Faber